

**МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ, УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН БОЛОН БАЙНГЫН ХОРООНЫ
ТОГТООЛООР ЗАСГИЙН ГАЗАРТ ҮҮРЭГ, ЧИГЛЭЛ ӨГСӨН ШИЙДВЭРИЙН
2019 ОНЫ ЭХНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАНИЛЦУУЛГА**

/Төсвийн байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд/

2019.11.20

Улаанбаатар хот

НЭГ. ҮНДЭСЛЭЛ

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 51 дүгээр зүйлийн 51.1 дэх хэсэгт “Засгийн газрын гишүүд хагас жил тутам хууль тогтоомж, Улсын Их Хурлаас баталсан бодлогын баримт бичгийн болон Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, тухайн жилийн төсөв, үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийн талаархи тайланг холбогдох Байнгын хороонд ирүүлнэ” гэж заасны дагуу Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас “Монгол Улсын хууль, Улсын Их Хурлын болон Байнгын хорооны тогтоол, шийдвэрийн 2019 оны эхний хагас жилийн хэрэгжилтийн тайлан”-г 2019 оны 10 дугаар сарын 23-ны өдрийн ХЭГ/3000 тоот албан бичгээр Улсын Их Хурлын Тамгын газарт ирүүлсэн.

“Монгол Улсын хууль, Улсын Их Хурлын болон Байнгын хорооны тогтоолоор Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн шийдвэрийн 2019 оны эхний хагас жилийн хэрэгжилтийн танилцуулга”-ыг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын тайланд үндэслэн Байнгын хорооны эрхлэх асуудал тус бүрээр гаргасан болно. Мөн бүрэн хэрэгжсэн хууль тогтоомжийг хяналтаас хасах тухай Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас ирүүлсэн саналыг хавсаргав.

“Монгол Улсын хууль, Улсын Их Хурлын болон Байнгын хорооны тогтоолоор Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн шийдвэрийн 2019 оны эхний хагас жилийн хэрэгжилтийн танилцуулга”-ыг Улсын Их Хурлын www.parliament.mn цахим сүлжээнд байршуулсан болно.

**ХОЁР. МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛИАР ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН ЗАСГИЙН
ГАЗРЫН ГИШҮҮДЭД ТУСГАЙЛАН ҮҮРЭГ, ЧИГЛЭЛ ӨГСӨН ЗААЛТЫН
ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЛААР**

2.1. Монгол Улсын хуулийн хэрэгжилт

Монгол Улсын хуулиар Засгийн газар болон Засгийн газрын гишүүдэд хууль хэрэгжүүлэхтэй нийцүүлэн холбогдох дүрэм, журам, жагсаалтыг батлан гаргах үүрэг, чиглэл өгсөн 101 хуулийн 509 хэсэг, заалтыг Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтэс хяналтанд авч, мэдээллийн санд бүртгэсэн болно.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар 57 хуулийн 206 хэсэг, заалтын хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлснээс хяналтад байгаа 30 хуулийн 109 хэсэг, заалт буюу 21.4 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлж, 80 хуулийн /давхардсан тоогоор/ 400 хэсэг, заалт буюу 78.6 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна. Харин өмнөх онуудад хяналтаас хасагдсан 41 хуулийн /давхардсан тоогоор/ 97 хэсэг, заалтын хэрэгжилтийн мэдээг дахин ирүүлсэн байна.

		Хууль	Хэсэг, заалт
1	2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналтанд авсан	101	509
2	Засгийн газраас ирүүлсэн Үүнээс:	57	206
	- Хяналтанд байгаа	30	109
	- Хяналтаас хасагдсан заалтыг дахин ирүүлсэн	41	97
3	Засгийн газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй	80	400

Хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлсэн 30 хуулийн 109 хэсэг, заалтаас давхардсан тоогоор 16 хуулийн 28 хэсэг, заалт буюу 25.7 хувь нь бүрэн хэрэгжсэн, 24 хуулийн 37 хэсэг, заалт буюу 33.9 хувь нь хэрэгжих шатанд, 19 хуулийн 25 хэсэг, заалт буюу 22.9 хувь нь хэрэгжилт хангалтгүй, 1 хуулийн 1 хэсэг, заалт буюу 1.0 хувь нь хэрэгжээгүй, 10 хуулийн 18 хэсэг, заалт буюу 16.5 хувь нь хугацаа болоогүй мэдээ ирүүлсэн байна.

2.2. Монгол Улсын хуулиар Төсвийн байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд Засгийн газар болон Засгийн газрын гишүүдэд тусгайлан үүрэг, чиглэл өгсөн заалтын хэрэгжилт

Төсвийн байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн Монгол Улсын 15 хуулийн 79 хэсэг, заалтыг Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд бүртгэж, хяналтад авсан.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар тус Байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хяналтанд байгаа Монгол Улсын 15 хуулийн 79 заалтын хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна.

2.3. Мэдээнд гарсан зөрчил

Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд байгаа хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй Монгол Улсын 15 хуулийн 79 хэсэг, заалт байна. Тухайлбал,

№	Хуулийн нэр	Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй хуулийн хэсэг, заалт
1	Гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай /2012.05.22/	2 дахь хэсэг;
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай /шинэчилсэн найруулга 2015.06.19/	22 дугаар зүйлийн 22.2; 22.6 дахь хэсэг;
3	Гааль, татварын ерөнхий газрын эрх зүйн байдлын тухай /2015.12.18/	4.2; 4.4; 10.3 дахь хэсэг;
4	Ирээдүйн өв сангийн тухай /2016.02.05/	8.4; 9.3; 10.6; 15.12; 16.3; 29.3 дахь хэсэг;
5	Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай /2016.11.10/	21 ⁷ .3; 21 ⁸ 5; 14.6 дахь хэсэг;
6	Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай /2017.11.30/	2 дахь хэсэг;
7	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай /2017.11.30/	2 дахь хэсэг;
8	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай /2018.01.12/	2 дахь хэсэг;

9	Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай /2018.01.12/	2 дахь хэсэг;
10	Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай /2018.05.10/	2 дахь хэсэг;
11	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай /2018.05.10/	2 дахь хэсэг;
12	Төрийн болон орон нутгийн өмчин хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай /2019.03.22/	7.6; 10 ^{1.4} ; 52 ^{1.3} ; 10 ^{1.2} ; 47.5; 55.2 дахь хэсэг;
13	Татварын ерөнхий хууль /Шинэчилсэн найруулга 2019.03.27/	8.1; 8.2; 8.5; 10.2; 16.7; 17.3; 18.18; 19.4; 19.5; 26.7; 26.7; 29.8; 30.10; 30.11; 33.3; 35.9; 35.11; 36.3; 38.9; 40.4; 41.8; 46.4; 46.9; 49.7; 53.10; 58.7; 60.9; 68.7; 71.3; 73.1; 74.5; 78.7; 79.5; 80.2; 80.5 дахь хэсэг;
14	Хувь хүний орлогын албан татварын тухай /Шинэчилсэн найруулга 2019.03.22/	5.11; 15.8; 23.11; 23.15; 24.4; 26.4; 28.5 дахь хэсэг;
15	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай /Шинэчилсэн найруулга 2019.03.22/	6.10; 15.2; 19.11; 22.6; 23.10; 27.6; 31.10 дахь хэсэг.

ГУРАВ. УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЛААР

3.1. Улсын Их Хурлын тогтоолын хэрэгжилт

Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар Улсын Их Хурлаас Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн нийт 80 тогтоолын 268 заалтыг хяналтад авсан.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар 41 тогтоолын 85 заалтын хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлснээс хяналтанд байгаа 20 тогтоолын 49 заалт буюу 18.3 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлж, давхардсан тоогоор 63 тогтоолын 219 заалт буюу 81.7 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна. Мөн өмнөх онуудад хяналтаас хасагдсан 21 тогтоолын 36 заалтын хэрэгжилтийн мэдээг дахин ирүүлсэн байна.

		Тогтоол	Заалт
1	2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналтанд авсан	80	268
2	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас ирүүлсэн Үүнээс:	41	85
	- Хяналтанд байгаа	20	49
	- Хяналтаас хасагдсан заалтыг дахин ирүүлсэн	21	36
3	ЗГХЭГ-аас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй	63	219

Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлсэн Улсын Их Хурлын 20 тогтоолын 49 заалтаас давхардсан тоогоор 11 тогтоолын 17 заалт буюу 34.7 хувь нь бүрэн хэрэгжсэн, 7 тогтоолын 19 заалт буюу 38.8 хувь нь хэрэгжих шатанд, 5 тогтоолын 12 заалт буюу 24.5 хувь нь хэрэгжилт хангалтгүй, 1 тогтоолын 1 заалт буюу 2 хувь нь хэрэгжээгүй байна.

3.2. Төсвийн байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах Улсын Их Хурлын тогтоолын хэрэгжилт

Төсвийн байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн 16 тогтоолын 53 заалтыг Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд бүртгэж, хяналт тавин ажиллаж байна.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар тус Байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээний 2 тогтоолын 5 заалт буюу 9.4 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлснээс 1 тогтоолын 4 заалт буюу 80.0 хувь нь бүрэн хэрэгжсэн, 1 тогтоолын 1 заалт буюу 20.0 хувь нь хэрэгжих шатанд байгаа мэдээ ирүүлсэн байна.

УИХ-ын тогтоолын хэрэгжилтийн мэдээг хүснэгтээр үзүүлбэл:

	УИХ-ын тогтоол /Давхардсан тоогоор/	Заалт	
		Тоо	Хувь
Хяналтанд авсан	16	53	100.0
Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлсэн	2	5	9.4
Үүнээс:			
- Бүрэн хэрэгжсэн 100%	1	4	80.0
- Хэрэгжих шатанд 70%	2	4	20.0
- Хэрэгжилт хангалтгүй 30%	-	-	-
- Хэрэгжээгүй 0%	-	-	-
- Үнэлэх боломжгүй	-	-	-

3.3. Мэдээнд гарсан зөрчил

Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд байгаа дараах Улсын Их Хурлын 16 тогтоолын 48 заалт буюу 90.6 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна. Тухайлбал,

№	Улсын Их Хурлын тогтоолын нэр	Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй тогтоолын заалт
1	Монгол Улсын Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай /2014.04.17 №30/	1.9; 1.13; 1.14 дэх заалт;
2	Монгол Улсын Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай /2014.05.30 №39/	1 дэх заалт;
3	Монгол Улсын Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай /2015.02.17 №36/	1.1; 1.6; 1.8; 1.9 дэх заалт;
4	Монгол Улсын 2016 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай /2016.09.09 №47/	1.а; 1.б; 1.в; 1.г; 1.д; 2.а; 2.б; 2.в; 2.г; 2.д; 2.е; 3.а; 3.б дэх заалт;
5	Монгол Улсын 2017 оны төсвийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай /2016.11.17 №69/	1.3; 2.1; 4.2; 4.4; 4.5 дах заалт;
6	Монгол Улсын 2018 оны төсвийн тухай хууль баталсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай /2017.11.14 №69/	1.2; 1.3; 1.4 дэх заалт;
7	Нэмэгдлийн хэмжээ тогтоох тухай	1; 2 дах заалт;

	/2018.01.12 №03/	
8	Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай /2018.02.02 №17/	1 дэх заалт;
9	Хүүхдийн мөнгөн тэтгэмжийн хамрах хүрээг нэмэгдүүлэх талаар авах арга хэмжээний тухай /2018.05.30 №40/	2.1; 2.2; 2.3; 2.4 дэх заалт;
10	Тогтоолын хавсралтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай /2018.06.21 №56/	3 дахь заалт;
11	Хууль баталсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай /2018.06.21 №58/	1 дэх заалт;
12	Нөхөн болон дахин сонгуулийн зардлын хэмжээг батлах тухай /2018.06.28 №64/	1; 2 дахь заалт;
13	Монгол Улсын 2019 оны төсвийн тухай хууль баталсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай /2018.11.02 №80/	1/; 2/; 3/; 4/ дэх заалт;
14	Ерөнхийлөгчийн хоригийн тухай /2018.11.23 №87/	2 дахь заалт;
15	Төрийн захиргааны албан тушаалын зэрэг дэв, түүний нэмэгдэл олгох журам батлах тухай /2019.02.01 №21/	2 дахь заалт;
16	Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн 42 дугаар тойргийн нөхөн сонгуулийн зардлын хэмжээг батлах тухай /2019.02.02 №23/	1; 2 дахь заалт.

ДӨРӨВ. УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ТОГТООЛЫН ТАЛААР

4.1. Байнгын хорооны тогтоолын хэрэгжилт

Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтэс 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар Улсын Их Хурлын Байнгын хороодоос Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн нийт 98 тогтоолын 668 заалтыг мэдээллийн санд бүртгэж, хяналтанд авсан.

2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 33 тогтоолын 138 заалтын хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлснээс хяналтанд байгаа 19 тогтоолын 51 заалт буюу 7.6 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлж, давхардсан тоогоор 91 тогтоолын 617 заалт буюу 92.4 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна.

		Тогтоол	Заалт
1	2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хяналтанд авсан	98	668
2	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас ирүүлсэн Үүнээс:	33	138
	- Хяналтанд байгаа	19	51
	- Хяналтаас хасагдсан заалтыг дахин ирүүлсэн	29	87
3	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй	91	617

Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлсэн 19 тогтоолын 51 заалтаас 5 тогтоолын 7 заалт буюу 13.7 хувь нь бүрэн хэрэгжсэн, 14 тогтоолын 28 заалт буюу 54.9 хувь нь хэрэгжих шатанд, 8 тогтоолын 12 заалт буюу 23.5 хувь нь хэрэгжилт хангалтгүй, 3 тогтоолын 4 заалт буюу 7.9 хувь нь үнэлэх боломжгүй мэдээ ирүүлсэн байна. Мөн өмнөх онуудад хяналтаас хасагдсан 29 тогтоолын 87 заалтын мэдээг дахин ирүүлсэн байна.

4.2.Төсвийн байнгын хорооны тогтоолын хэрэгжилт

Төсвийн байнгын хорооны Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн 4 тогтоолын 15 заалтыг Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд бүртгэж, хяналт тавин ажиллаж байна.

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар тус Байнгын хорооны 1 тогтоолын 4 заалт буюу 33.3 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлснээс 1 тогтоолын 2 заалт буюу 50.0 хувь нь хэрэгжих шатанд, 1 тогтоолын 2 заалт буюу 50.0 хувь нь хэрэгжилт хангалтгүй байна.

Байнгын хорооны тогтоолын хэрэгжилтийн мэдээг хүснэгтээр үзүүлбэл:

	ТБХ-ын тогтоол /Давхардсан тоогоор/	Заалт	
		Тоо	Хувь
Хяналтанд авсан	4	15	100.0
Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлсэн	1	4	33.3
Үүнээс:			
- Бүрэн хэрэгжсэн 100%	-	-	-
- Хэрэгжих шатанд 70%	1	2	50.0
- Хэрэгжилт хангалтгүй 30%	1	2	50.0
- Хэрэгжээгүй 0%	-	-	-
- Үнэлэх боломжгүй	-	-	-

4.3. Мэдээнд гарсан зөрчил

Мэдээлэл, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсийн мэдээллийн санд байгаа 4 тогтоолын 11 заалт буюу 66.7 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлээгүй байна. Тухайлбал,

№	Төсвийн байнгын хорооны тогтоолын нэр	Хэрэгжилтийн мэдээ ирүүлээгүй тогтоолын заалт
1	Сургалтын төрийн сангийн зээлийн ашиглалт, төлөлт, төсвийн хөрөнгийн ашиглалтыг сайжруулах зарим арга хэмжээний тухай /2013.04.16 №04/04/	1.4/; 1.5/; 1.6/; 1.7/; 1.8/ дахь заалт;
2	Чиглэл өгөх тухай /2014.12.02 №15/	1.3/; 1.6/ дахь заалт;
3	Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай /2016.03.26 №09/03/	1.18/ дахь заалт;
4	Чиглэл өгөх тухай /2017.02.07 №03/	1.1/; 1.2/; 1.3/ дахь заалт.

ТАВ. САНАЛ

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас 2019 оны эхний хагас жилийн байдлаар Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны эрхлэх асуудлын хүрээнд хамаарах хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн мэдээнд бүрэн хэрэгжсэн Монгол Улсын Улсын Их Хурлын 1 тогтоолын 3 заалтыг хяналтаас хасах санал ирүүлснийг хавсралтаар хүргүүлэв.

ЗУРГАА. САНАЛ

1/ Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газраас тус Байнгын хорооны эрхлэх асуудалд хамаарах хяналтанд байгаа хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн мэдээг хангалтгүй ирүүлж байна. Тухайлбал тус Байнгын хорооны эрхлэх асуудалд хамаарах хяналтанд байгаа 15 хуулийн 79 хэсэг, заалт буюу 100 хувь, Улсын Их Хурлын 16 тогтоолын 48 заалт буюу 90.6 хувь, Байнгын хорооны 4 тогтоолын 11 заалт буюу 66.7 хувийн хэрэгжилтийн мэдээг тус тус ирүүлээгүй байна.

2/ Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн мэдээ маш хангалтгүй ирж байгаа бөгөөд 2017, 2018 онд ирүүлсэн хэрэгжилтийн мэдээнд тодорхой өөрчлөлт оруулахгүй 2019 оны хэрэгжилтийн мэдээг ирүүлж байна.

3/ Улсын Их Хурлын Тамгын газраас хагас жил тутам хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн мэдээнд хяналт шинжилгээ хийж, тодорхой санал, зөвлөмжийг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт хүргүүлдэг боловч тухайн санал зөвлөмжийг ажил хэрэг болгохгүй байгаа нь хэрэгжилтийн мэдээнээс харагдаж байна.

МЭДЭЭЛЭЛ, ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ, ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХЭЛТЭС